

hver af dem at nøjes med en ringere Kreds af Kunder, og naar de ville leve som før, maa de selvfølgelig søge en større Fortjeneste paa deres Varer. Jeg tror altsaa, at man er tilbøjelig til at overse den ringe Virkning, Konkurrencen nu har paa dette Omraade, og til at overse, hvor stor en Del af Soldnedsettelsen der ikke vil komme Forbrugerne selv umiddelbart tilgode. — Jeg skal tillade mig at fremhæve endnu et Moment, som forekommer mig at være af ikke uvæsentlig Betydning med Hensyn til den Virkning, der kan tillægges de her foreslaaede Nedsættelser, og jeg skal da særlig holde mig til Betragtningen af Kaffe. Det er den betydelige Svingning i Priserne, som finder Sted og navnlig den meget betydelige Stigning, som har fundet Sted i de senere Aar. Gjennemsnitsprisen for Kaffe var efter de i statistiske Oplysninger for Kjøbenhavn meddelte Data i Aarene fra 1867—70 omtrent 42½ Dre pr. Pund — selvfølgelig er her Tale om Priserne en gros og paa raa, fortolet Kaffe — og Prisen i det sidste af disse Aar, 1870, var ogsaa 42½ Dre pr. P. I det følgende Aar steg den til en Gjennemsnitspris af 50 Dre; i det derpaa følgende Aar til 64 Dre, dernæst til 78 Dre, og i Gjennemsnit af de 3 sidste Aar er Prisen omtrent 80 Dre pr. P. Det vil sige, at der har været en Forhøjelse af Prisen med omtrent 80 pCt. og absolut taget en Forhøjelse af 36 Dre pr. Pund, altsaa omtrent det Tredobbelte af hele Kaffeoldens Beløb og det Sexdobbelte af den her foreslaaede Nedsættelse. Ikke desto mindre har denne Stigning i Prisen ikke øvet nogen megen mærkelig Indflydelse paa Forbrugen, og jeg er derfor ogsaa tilbøjelig til at tro, at en Nedsættelse af den samlede Pris med 6 Dre neppe heller vil øve nogen særdeles betydelig Indflydelse paa Forbrugen. Derfor man overhovedet skal søge at komme de mindre bemidlede Klasser til Hjælp ved Soldnedsettelse, tror jeg, at disse Soldnedsettelse tilbels maa ramme Varer af en noget anden Beskaffenhed. Jeg skal endnu tillade mig at gøre opmærksom paa, at den Soldnedsettelse, hvorom der her kan blive Tale, uaget den i første Dieblif synes ikke ubetydelig, dog i Realiteten neppe vil være særdeles følelig for de Paagjældende. Hvor stor Kaffe-forbrugen er i de enkelte Familier, er det selvfølgelig vanskeligt at angive, og det er angivet noget forskjelligt, ligesom det vel ogsaa tør antages at være forskjelligt for Land- og Bybefolkningen; men Gjennemsnitsforbrugen af Kaffe her i Landet kan kun anslaaes til mellem 20—25 P. pr. Familie, naar man tager Hensyn til den

samlede aarlige Forbrug og til Familiernes Antal; det vil altsaa sige omtrent ½ Pund om Ugen for hver Familie. Derfor Nedsættelsen nu virkelig kom Forbrugerne til Gode med dens hele Beløb, vilde det være et Beløb af 3 Dre om Ugen pr. Familie; men jeg anser det for tvivlsomt, om det vil komme dem tilgode med et saa stort Beløb. Naar den samlede Nedsættelse af Kaffeolden, 550,000 Kroner, bliver fordelt paa Landets 370,000 Familier, vil man ogsaa se, at det vil give en aarlig Nedsættelse pr. Familie af 1½ Krone; men jeg betvivler noget, at den Besparelse, som det uregelmæssigt er, af høist 3 Dre om Ugen eller 1½ Krone om Aaret vil blive følt af de paagjældende Klasser, og jeg er ganske overbevist om, at den ikke i nogen væsentlig Grad vil kunne forbedre Arbejderstandens Kaar. Jeg tror derfor, som sagt, at det, hvis man overhovedet skal nedsætte Tolden paa den Slags Artikler, maa være lidt andre Forhold tilstede, og navnlig er dette da Tilfældet, naar man nedsætter Tolden paa Artikler, for hvilke der af Forbrugerne faktisk udredes et større Beløb i Skat end det, der indgaar i Statskassen. Jeg tror med de to ærede Talere, som havde Ordet igaar, at dette er Tilfældet med Ost, og jeg tillægger derfor ubetinget en Nedsættelse af Ostetolden en større Betydning end en Nedsættelse af Kaffeolden. Jeg er meget tilbøjelig til at tro — det er vanskeligt at gennemføre Beregninger paa dette Omraade — at Statskassen ved at eftergive de 214,000 Kr., den nu oppebærer i Told paa Ost, vil skaffe Forbrugerne ikke meget langt fra den samme Lettelse, den vil faae ved, at Statskassen opgiver de 550,000 Kr. paa Kaffe. — Hvad der imidlertid forekommer mig at være Hovedsagen, er, at den direkte Lettelse, som de forskjellige og særlig de ubemidlede Klasser faae ved en saadan Nedsættelse af Tolden paa umiddelbare Forbrugsgjenstande, langtfra har den Betydning, som en Nedsættelse af Tolden paa industrielle Forbrugsgjenstande. Der er for det Første den Forskjel, at Noget ikke her paa samme Maade, som jeg søgte at paavise det ved de almindelige Forbrugsgjenstande, gaar tabt til Mellemhænderne; i alt Fald bliver det et mindre Beløb. Hovedsagen, det, hvorom det gjælder, naar man vil forbedre Arbejderstandens Kaar, er imidlertid at forsøge Efterspørgslen af Arbeidskraft; noget Saa-dant virker langt stærkere, end selv en meget videregaaende Nedsættelse af Tolden paa almindelige Forbrugsgjenstande end den, her er foreslaaet. Det er, som sagt, mit Driste — og jeg tror, jeg